Ч. 32 (13.930). Львів, четвер 7. лютого 1935. Pocztewe opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, I. пов.
Конто почт. щадн. 504.060. 145.522.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

РОКОВИНИ 22. СІЧНЯ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, (Офінор). Не вважаючи на сумні матеріяльні та ще сумніші політичні обставини, в яких знаходиться українська еміґрація у Франції, Свято 22. січня відбулося цього року в Парижі з надзвичайною урочистістю. В українській церкві, прикрашеній прапорами українських товариств та орґанізацій б. вояків французьких, італійських та бельгійських, відбулася врочиста Служба Божа, відправлена місцевим настоятелем о. Бриндзаном при хорі А. Чехівського. На присутніх велике враження зробила традиційна „Молитва за Україну“, особливо той момент, коли українські та чужинецькі прапори схилилися в честь поляглих за визволення. По полудні відбулася велика академія-концерт, улаштована місцевою громадою при співпраці Укр. Т-ва б. Вояків Української Армії. На академії, серед присутніх, число яких досягало 300 осіб, були чільніші провідники заприязнених з українцями народів Кавказу, Туркестану, Козаків та інші гості. На концерті особливе враження зробив своєю мистецькою грою український віртуоз скрипак П. Дубас, артист філядельфійської консерваторії, який на короткий час завитав до Парижа.

Чергова поразка Москви.

МОСКВА, 6. 2. ПАТ. ТАСС повідомляє: Голова ради комісарів і комісар закордонних справ совітської Монголії Ґендун заявив, що по інциденті в дні 24. січня ц. р. (з манджурсько-японськими військами) кілька днів було спокійно. В дні 30. січня ц. р. відділ прикордонної монгольської сторожі завважив коло озера Бойнор самоходову кольону і 50 їздців, які їхали до Монголії. Прикордонна сторожа не хотіла доводити до проливу крови і відступила у глибину краю. Уряд Манджу-Ко повідомив, що округа Гавкін-Сун, про яку йде спір, належить до Манджу-Ко. Одночасно запропонував урядові совітської Монголії вести переговори з метою визначення кордону в цій окрузі. Монгольський уряд згодився на ці пропозиції, сподіючись користної для себе розвязки справи тому, що ця округа від століть належала до Монголії.

За реформу державного ладу у Франції.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. Нині в роковини траґічних подій у Парижі 6. лютого м. р. багато часописів помістило передовиці про ці події. Декілька орґанізацій видало відозви. Союз колишніх комбатантів пригадує у своїй відозві, що ці маніфестації були першою осторогою. Акція комбатантів дала вже деякі успіхи. Уряд перевів частинну реформу, забезпечуючи ощадности і запевнив незалежність судів. Але все те не вистарчає. Комбатанти домагаються реформи державного ладу, реформи виборчої ординації і суспільних реформ. Орґанізація Кроа де Фе заявляє, що не стоїть ні за урядом, ні за жадною партією, але бореться самостійно за волю і справедливість у Франції.

Конфлікт Мексику зі Злученими Державами.

МЕКСИК, 6. 2. ПАТ. Мексиканський уряд відкликав усі концесії, які признав британсько-американському нафтовому товариству „Іґль“. Мексиканський уряд каже, що товариство „Іґль“ змонополізувало нафту в своїх руках у Мексику і не дає державі належних їй користей.

За дволітню військову службу у Франції.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. „Еко де Парі“ пише, що після рішення у Льондоні у справі зброєнь Німеччини і тому, що до французької армії ц. р. зачислять малу кількість річників, французький уряд повинен продовжити військову службу на 2 роки.

Масові арештування соціялістів у Відні.

ВІДЕНЬ, 6. 2. ПАТ. У семій окрузі Відня поліція викрила тайну пропаґандову централю соціялістів. З цього приводу поліція арештувала коло 250 осіб.

Мін. Ґерінґ їде до Льондону.

ЛЬОНДОН, 6. 2. ПАТ. „Дейлі Мейль“ повідомляє, що міністр Ґерінґ виїде до Льондону, щоби як міністр летунства передискутував з британськими міністрами справу летунського пакту.

Відповідь Німеччини за два тижні.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. З Льондону надійшли вістки, що відповідь Німеччини на французько-британські пропозиції надійде за два тижні. Цей речинець подав британський амбасадор у Берліні у звіті до свого уряду.

Клопіт з челенджом.

Французька летунська орґанізація, що влаштовує світові летунські перегони, т. зв. челендж, одержала повідомлення від Польщі, що Польща не буде брати участи в челенджу 1936. р., ані не буде його влаштовувати. Причина — челендж розминається з практичним призначенням авіятики. Наслідком цього орґанізацією дальших летунських змагань займеться або Франція як творець цього конкурсу, або Німеччина, яка заняла після Польщі друге місце в останніх перегонах. Не виключене, що Німеччина теж зголосить резиґнацію з участи в перегонах, бо німецькі фахові кола виступали часто з їхньою критикою, вказуючи на конечність звернути заінтересування летунських кол в іншу сторону. Якби Німеччина також зреклася, то це означувало би взагалі конець челенджу, бо ледви чи інші держави хотіли би продовжувати цю забаву.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. Ґенеральна рада міжнародньої летунської федерації устійнила, що наслідком резиґнації польського аероклюбу з уладження челенджу в 1936. р. найближчий челендж відбудеться в 1937. р., висловлюючи рівночасно надію, що перегони зорґанізує німецький аероклюб як переможець з 1929. і 1930. р. Крім того рада рішила приняти патронат над окружним летом довкола світа, який має відбутися в 1937. р.

Поспіх большевиків зі зміною конституції.

МОСКВА, 6. 2. ПАТ. Голова центрального комітету Калінін заявив учора на конґресі совітів, що Молотов зголосив внесок у справі зміни конституції СССР. Пополудні секретар комітету Енукідзе став реферувати проєкт нової конституції.

—o—

Українці як чинник внутрішньої та закордонної політики.

Промова Голови Української Парляментарної Репрезентації д-ра Дмитра Левицького на пленумі Сойму 5. лютого 1935.

Високий Сойме!

Останній раз веде третій Сойм Річипосполитої генеральну дискусію над буджетом. Черговий сойм вестиме мабуть наради на основі нової конституції і буде мабуть обраний на основі нової, досі невідомої нам виборчої ординації. Можливе, що нова виборча ординація обкроїть ще більш представництво незалежної української політичної думки і в українських справах забиратимуть голос не представники, вибрані з вольної волі українського народу, а довірники й висланники адміністраційної влади.

В часі, коли гине дотеперішній демократичний устрій Республики й родиться новий, в часі, коли за кулісами світової політики творяться нові політичні констеляції, забираю голос в імені українського народу. Хочу незалежно від сучасної хвилини насвітлити в перспективі історичної майбутности польську політику в відношенні до української справи та зясувати головні напрямні української політики в межах Польщі та поза ними, в наших всеукраїнських концепціях.

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

І я у своїй промові при першому читанні буджету і мої клюбові товариші у своїх промовах на буджетовій комісії представляли незвичайно важке положення українського народу у всіх ділянках нашого національного життя. Ми сподівалися, що уряд, як відповідальний керманич державної політики за представники польського громадянства знайдуть врешті із самої вулиці у тій справі і займуть ясне становище. Тимчасом ніхто не вважав за вказане порушити докладніше цю справу, таку важну не тільки для укр. народу, але на мою гадку і для польської держави. В одній тільки буджетовій комісії підчас обговорювання буджету Мін. Внутр. Справ, вийшла ширша дискусія в українській справі. Я мав нагоду прислухатись до тієї дискусії й мушу ствердити, що примітивізм її перейшов у великій мірі навіть мої дуже скептичні сподівання. Ніщо не виявило так загину всякої ширшої політичної думки в найважніших національних і державних справах, загину хисту розвязувати важкі сучасні й історичні проблеми як ця дискусія. Вона нагадувала мені неповажну суперечку ендецьких провідників на шпальтах „Кур'єра Львовского“ на тему, чи краще зїсти поверх 6 міліонів українців у Польщі на зимно чи на гаряче, на рожні чи в сосі.

З жалем мушу відмітити, що на недокладному знанні української проблеми у всій її сучасній ширині основувалася й заява міністра внутр. справ п. Косьцялковського у буджетовій комісії підчас дискусії над його ресортом дня 25. січня ц. р. У тій комісії промовляв представник нашого клюбу, пос. Луцький і представник українців з клюбу ББ пос. Скрипник. Пос. Луцький зясував у своїй промові в загальних нарисах дуже важке положення українського народу, що живе в межах польської держави. Пос.

Скрипник розвязав у своїй декларації за одним замахом усю українську проблему, як він її чи його група собі уявляє. Він тішиться, що Польща є великодержавою, для її великодержавности він працюватиме, в тій Польщі найшов поладнані всі національні потреби, є щасливий, що так живе, а про всі великі українські справи думає маршалок Пілсудський, отже він уже думати про них не потребує.

Пан міністр Косцялковський заявив, що найшов із п. Скрипником спільну мову, а саме платформу спільної праці над розбудовою великої Річипосполитої. Така заява п. міністра була би для мене зрозуміла, якби п. міністр промовляв тільки в характері шефа безпеки; але не можу цього розуміти, коли це говорить державний муж, що кровю та життям боровся за волю свого народу і який на українську проблему мусить дивитись із історичної перспективи, а не тільки з перспективи тимчасового успокоєння та маразму. Пан міністр одночасно звернувся до нас з покликом, щоб ми мали сміливість поставити ясно нашу справу тому, що тільки на цій платформі можна будувати наші взаємини.

Вволяючи волю цього поклику, хочу ясно та щиро зясувати наше національне становище так, як собі це уявляє загал українського народу, якщо тільки він думає та відчуває в категоріях національної незалежности, а не висловлює своїх думок під чужим, від цього чинника залежним диктатом. У почуванні повної національної відповідальности заявляю:

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Український нарід не хоче бути предметом якого коштом мають будувати великодержавність Польщі. Український нарід не є задоволений ані тим становищем, яке нині займає в Польщі, ані в інших державах, куди його приділили наслідком мирових договорів після великої війни. Він хоче бути підметом своїх прав та обовязків, хоче працювати для свого добра, для своєї власної національної та політичної сили й могутности.

Великий український 40-міліоновий нарід уже віддавна національно зовсім усвідомлений, посідає всі ознаки новітнього західньо-европейського народу, — це одноцілий організм без огляду на державну приналежність, що прямує до спільних цілей, до здійснення своєї історичної місії на Сході Европи. Нині нема вже політика в Европі, який, хочби побіжно займаючися справами Сходу Европи, не розумів, що від розвязки української проблеми залежить у великій мірі міжнародне становище ріжних народів супроти політичних і господарських концепцій в Европі та Азії. Політики ці та публіцисти розуміють, що мусить прийти час, може уже в недалекій майбутності, що проблема ця буде так чи інакше розвязана і що на великому шляху між Европою й Азією повстане новий, у ріжних випадках вирішний чинник.

ЧОГО ПРО НАС НЕ ЗНАЮТЬ?

З природи речі треба би приняти, що поруч Росії нема другого народу та держави, що так пильно повинні досліджувати і так уважно обдумувати українську справу, як Польща. Поляки — найближчі сусіди українців, звязані з нами історичними нитками. Відношення Польщі до України принесло їй великі державні користи, але приспішило її розбори; ще й тепер мешкає у Польщі більш 6 міліонів українців, що на розвязку українсько-польських взаємин мають і матимуть великий вплив. А проте не тільки польська суспільність, але й політики, відповідальні за теперішність і майбутність польського народу та держави, мало цікавляться життям українського народу і мало його знають. Не тільки мало хто знає про ту, вже не то геройську, але просто надлюдську боротьбу, що її веде український нарід на Великій Україні, де, без огляду на неучуваний досі в історії людства терор, нарід у найширшій своїй масі дійшов до повної національної свідомости, творить свою науку й культуру і міліоновими жертвами людського життя боронить своєї національної та політичної незалежности.

Але і тут, у Польщі, лиш за малими винятками і то переважно таких людей, що кермуються тільки розумом, а не сентиментом, мало хто знає про потреби, болі, надії та змагання українського народу.

СУЧАСНЕ ДОМАГАННЯ.

Виходячи з такого засновку й у вірі в життєздатність і нині вже й у здібність українського народу відновити нашу історичну місію, ми, українці, що живемо в межах польської держави, домагаємося, щоби признали нам всі ті права, які належаться кожному політично усвідомленому народові, що живе в межах чужої держави. Ми домагаємося, щоб нас не ділили на

атоми й окремі територіяльні чи мовні одиниці і щоб нам запевнили можливости самостійного розвитку в усіх ділянках життя. Найдогіднішою формою такого усамостійнення вважаємо і для нас і для польської держави признання нам територіяльної автономії. Ідучи по цій лінії при ухвалюванні зміни конституції в Сенаті, ми поставили внесок, щоби признати українському народові в межах польської держави на всіх українських землях, де він творить більшість загалу населення, територіяльну автономію з власним соймом, власною адміністраційною владою, власним судівництвом, шкільництвом і власною територіяльною обороною краю. Знаємо, що в теперішньому менті цієї мети ми не осягнемо і що за це право мусимо важко боротись, хоч польський нарід і держава взяли на себе вже в р. 1922 моральне зобовязання виповнити це право. Всеж віримо, що здобудемо це право в обопільному інтересі обох народів.

Польська політика є в нинішньому менті в усіх напрямах протилежна до того, чого ми домагаємось і за що боремось. Вона хоче нас поділити на атоми, на окремішні племена й адміністраційні одиниці, вона прямує, дарма, що це заперечує — до винародовлення нас і пересунення національних границь Польщі на Схід, вона хоче всьому українському народові, який живе в межах Польської Держави, не дозволити на його політично-культурний і господарський розвиток.

ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ СОЮЗ.

На тлі цих суперечностей поміж польською політикою у відношенні до українського народу і змаганнями українського народу мусить іти боротьба, яка ослаблює сили обох сторін. Цікаво, що польська політика у відношенні до українського народу йде свідомо чи підсвідомо слідами політики Совітів супроти українського народу. Чим гірше є нам у Совітах, тим безоглядніший є супроти нас режім у Польщі. Сумніваємось, чи така залежність є в інтересі Польщі. Союз Польщі з Росією в Андрусові коштом поділу українських земель довів у дальших наслідках до розбору Польщі. Думаємо, що тільки наладнання взаємин, заспокоєння справедливих потреб українського народу, створення у межах польської держави Піємонту для українських визвольних змагань принесе користи польській державі в середині і назверх, тепер і в майбутності.

Якщо йде про український нарід як цілість, без огляду на межі, де він живе, то він має свої загально-національні інтереси, до яких прямує і які може здійснити тільки збірними силами всього народу.

Був час, коли ми думали, що власні наші сили вистачать, щоби здобути собі рівноправне політичне становище з іншими народами Европи. Історія і теперішність учать нас, що доля народів, їх політичне істнування, їх безпека так тісно звязані з долею, істнуванням і безпекою інших народів, що навіть найсильніші великодержави мусять шукати союзників, щоб забезпечити своє істнування, або поширити конечні впливи для свого національного життя.

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКА КОНЦЕПЦІЯ.

Політична українська думка вже від довшого часу шукає такого союзника, з яким у порозумінні і в спільнім інтересі могла би здійснити своє національне право.

Одна частина українського народу шукала того здійснення в обєднанні всіх етнографічних українських земель у межах російської держави, міркуючи, що мешкаючи на такій багатій, спертій на Карпати, території, яка сягає своєю еміграційною експанзією аж до меж Персії і Китаю, зуміє здобути з росіянами рівноправне становище і створить евразійську могутню великодержаву, яка займе передове становище в Европі й Азії. Здавалося, що ця ідея набере реальних форм під большевицьким режімом, коли Україну уконституовано як окрему, незалежну совітську республіку з власною законодатною установою і власним військом, що кожного часу могла власною законодатною волею зірвати всякий союз зі совітською Росією та створити власну й незалежну українську державу. Але й українці у совітській Україні і ми українці в межах Польщі гляділи на цю концепцію від першої хвилини дуже скептично.

Історичний досвід казав нам з недовір'ям ставитись до того союзника, який уже стільки разів не дотримав своїх союзницьких зобовязань. Теперішнє становище совітської Росії супроти України, вповні підтвердило наш скептицизм і проросійська концепція з дуже незначними винятками серед українського народу збанкрутувала.

КЛЮЧ РОЗВЯЗКИ.

Другою політичною концепцією є та, що наше найвище політичне право скоріше здійснить український нарід не через обєднання, а через створення власної держави. Цю власну державу можемо і мусимо будувати в осередку українського народу, в Києві, і при допомозі та в порозумінні держав середущої і західної Европи. Знаємо, що Европа мусить шукати політичної і промислової експанзії на схід, головно на далекий схід і що на цій дорозі стоїть російський велитень, який загрожує цій експанзії. Тільки й виключно утворення незалежної української держави над Дніпром може розбити цього велитня та уможливить світові вийти з цієї нечуваної повоєнної скрути, і — що найважніше — може врятувати світ перед загладою цивілізації, здобутої працею століть, якій так дуже загрожують большевики. Знаємо, що саме тепер найважніше завдання европейської політики — це проблема взаємин Европи із совітською Росією. Політична думка Барту, яку вже доволі слабо піддержує теперішній премієр Франції — східний пакт — найшла навіть у Франції доволі сильну опозицію і, здається, вже в своїх первопочинах буде погребана. Зближається час політичної ізоляції совітської Росії і для українського народу можливість здійснити свої державні пляни. У цій великій перебудові політичних взаємин на сході Европи, яка може здійснитись уже в найближчих роках, Польща, як найближчий сусід, мусітиме взяти активну участь.

МОРАЛЬНА СИЛА І ЗРОЗУМІННЯ СВІТУ.

У боротьбі за цю перебудову може на дуже довгий час будуть втягнені найбільш життєві інтереси не тільки українського народу, але теж інтереси народу польського. Думаю, що тут можуть зійтись інтереси обох народів. Правда, польський нарід має нині свою державу, сильну армію, яка має змогу своїми грудьми боронити безпеки своєї держави. Ми не маємо ні держави, ні армії, яка могла би боронити наших прав. Одначе за нами стоїть моральна сила і зрозуміння всього світу, що на сході Европи так довго не буде миру, як довго не буде справедливо управильнена справа українського народу.

Український нарід, працюючи над відбудовою власної держави, хіба не підкопує тимсамим безпеки й сили польського народу. Бож не віримо, щоб російський нарід, без огляду на політичну й суспільну форму свого істнування, зрікся добровільно імперіялізму, панування над найбагатшими територіями своєї колишньої імперії, доступу до Середземного й Балтійського Моря і тимсамим хотів би відступити з Европи на становище півазійського народу.

НА ЖАЛЬ...

Така є наша політична концепція і з неї хочемо поробити висновки для нашої загально-національної політики і нашої політики у Польщі. Не хочемо національної боротьби, хочемо працювати конструктивно, щоб фахово підготовитись і виконати завдання, яке наложить на нас може вже недалека майбутність. Вшехпольська ідеольогія поділу українських земель не мала ніколи в історії реальних основ і в майбутності буде їх мати ще менше. На жаль, ідеольогія вшехполяків удержалася в Польщі до нинішнього дня, не зважаючи на занепад впливів цієї ґрупи на інших ділянках державного життя. Думаю, що вже крайня пора скінчити з цією руїнницькою політикою супроти українського народу, яка виснажує недоцільно сили обох народів. Від вас, теперішніх господарів держави, залежить унормування наших взаємин. Або заспокоїте справедливі домагання українського народу і тимсамим причинитесь до створення умовин для сили й могутности обох народів, або кожний нарід сам і — на жаль— — у тяжкій взаємній боротьбі мусітиме шукати здійснення своїх національних цілей.

Закарпаття.

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК НА ЗАКАРПАТТІ?

Недавно один ужгородський москвофільський часопис в Ужгороді приніс був вістку, що видавець тижневика „Українське Слово“ д-р Михайло Бращайко робить заходи в справі видавання в Ужгороді українського щоденника. Тепер-же читаємо в газ. „Русскій Земледѣлецъ“ (з 25. січня), що подібні заходи робить о. Августин Волошин, який задумує, мовляв, перемінити свій тижневик „Свободу“ на щоденну газету. Нотуємо ці дві вістки з журналістичного обовязку, бо безпосередніх вісток про це не маємо. Певне тільки одно, що свідомість українського населення на Закарпатті зросла за останні роки настільки, що потребу своєї щоденної газети відчувають там уже здавна.

НАШІ ШКОЛИ НА СЛОВАЧЧИНІ.

Під такою назвою читаємо в найновішому числі „Українського Слова“ на передовому місці отсе:

До Словаччини належить понад 200.000 українського („руського“) населення. У всіх селах, які тепер належать до Словаччини, відправляється богослуження із книг, написаних кирилицею, а сам нарід говорить чистою українською мовою і лиш там, де безпосередньо сумежать із словаками або живуть з ними помішано, говорять українсько-словацькою мішаниною. В часі перевороту в кожному селі була греко-кат. школа, в якій учив греко-католик українець (русин), ба навіть і до державних шкіл в українськім селі давала мадярська влада на домагання громади майже завжди греко-католика русина за учителя.

Коли заглянемо в шематизм гр. кат. шкіл на Словаччині, то бачимо, що багацько таких шкіл є й до сьогодні під інспекторатами: Бардіїв, Гуменне, Кежмарок, Кошиці І., Кошиці II., Михайлівці з округою Вранів, Межилабірці з округою Стропків, Попрад, Пряшів І, з округою Гірлатівці, Пряшів II., Сабінів, Свіна, Собранці, Требішів з округою Сечівці, Спішська Нова Вес.

Число тих греко-кат. шкіл не збільшується від перевороту, але з кожним роком зменшується. На їх місця приходять всюди словацькі державні школи. Нових державних шкіл з нашою викладовою мовою взагалі не засновують. У державних школах учать і в 100-процентових українських селах по словацьки, як напр. у Варадці, Ладоміровій та інших. Лиш тут-там вдається деяким селам вибороти тяжкими труднощами (шкільним страйком і т. д.) українську викладову мову. Так сталося напр. у селі Чирчі. Тут перемінили греко-кат. українську школу на словацьку державну. Та нарід доти боровся, доки не признали за викладову мову школи мову українську. Та це білий крук. У Стотчині адміністративні уряди дали владного комісаря, щоб зломити сильний опір селян і поставити там 6 нових учителів, між котрими нема ані одного греко-католика українця (русина). Село Улич не може дістати державної школи, бо домагається, щоб вона була українська. Окружний начальник зовсім явно заявив, що це є одинокою перешкодою і причиною. Коли поширять якусь гр.-кат. школу, то дають до тих кляс уроджених словаків або чехів, котрі словечка не знають по нашому. З державних шкіл в українських селах переносять учителів українців на словацькі околиці, як це сталося в Межилябірцях, Витяжівцях, Нижній Яблінці, Руській Бистрій і т. д., а на їх місце дати словаків.

На цілій Словаччині мали ми лиш одинокого інспектора греко-католика, але й того дали вже на пенсію. Під натиском інспекторів словаків учителі, боячись неприємностей, перестають учити нашою мовою і в наших греко-кат. церковних школах. Бувший снінський інспектор загрожував учителям перенесенням, як не перестануть говорити в школі по свому і будуть далі, хочби як предмету, вчити нашої мови. Просьби батьків (родичів) щодо своєї мови й учителів пішли у нього до коша.

Такі сумні картини могли би ми маловати далі...

З ТЕАТРУ ІМ. САДОВСЬКОГО.

Дня 27. 1. ц. р. дав театр ім. Садовського в Ужгороді виставу російського автора „Квадратура кола“. Комедія надзвичайно цікава і є вона сатирою на большевицьке подружжя. Два комсомольці женяться, але мешкають в одній кімнаті. Проблему житла вирішують так, що назначують крейдою границю кімнати, яку переділюють на двоє... Розводяться і розреєстровуються, міняються жінками... Багато комічних ситуацій, публика знаменито бавилася. П-і Аркасова, п. Балинчук виконали ролі першорядно. Наші молоді сили: Тесловичівна, Лацанич, Товт, Куриленко — це не аматори, а справжні артисти. На жаль, публика і цим разом лишилася дома...

ЗБОРИ Т-ВА „СІЧ“ У ЯСІНІ.

У Ясіні (по другому боці Карпат — напроти Ворохти) відбулися загальні збори місцевого т-ва „Січ“ зі звичайною програмою. Присутніх було 42 членів і багато гостей. Звіти функціонарів були дуже цікаві. Господарка в т-ві зразкова. Збори з повним задоволенням і подякою ухвалили абсолюторію уступаючій управі і вибрали нову управу, в склад якої увійшли переважно доцьогочасні функціонарі, а саме: кошовий — Дмитро Клемпуш, осаул — д-р Стефан Масенко, писар — Юрій Капчу, скарбник — Михайло Шведюк, бібліотекар — Катерина Бондарчук і Василина Ключівська. Контрольна комісія: Іван Різничук, Петро Лопуцяк та Іван Тулайдан Ґрига. Мировий суд у складі: голова — Іван Клемпуш, судді — Олекса Павлючок та Іван Ластовецький.

Замирення в західній Европі.

Заява прем. Фляндена.

ПАРИЖ. ПАТ. У палаті послів прем. Фляндеи, відповідаючи на інтерпеляцію, заявив, що наради в Льондоні мали на меті зберігти мир. Щоб направити положення внаслідок потоптання постанов версайського трактату зброєннями Німеччини і припинення праць розброєнної конференції премієр виїхав до Льондону на прохання британських міністрів. Переговори довели до узгіднення поглядів. Змагаємо до тісної співпраці. Одначе мушу підкреслити, що політика Франції не змінилась. Не можна нікому заборонити, щоби орґанізував свою безпеку. Заки велике діло буде здійснене, теперішне виняткове положення вимагає спеціяльної конвенції на випадок летунського нападу. Міркуємо, що ціла західна Европа мусить замиритись, щоб не допустити до повітряного нападу. Тому запрошено до участи Італію, Бельґію і Німеччину. Покищо ждемо на відповідь від цих держав, опісля наради Франції з В. Британією будуть продовжуватись.

ГРИГОР СМОЛЬСЬКИЙ.*) 2)

Перші враження з Парижа.

Дуже подобалася мені їзда „Метром“ — підземельною залізницею. Сходимо по сходах в глиб. Купуємо білети і за 70 сантимів їдеш куди хочеш і за пересідку не платиш. Увесь час під землею, тунелями, навіть кілька разів попід ріку Сену. Метро для мене цікавіше і гідніше подиву, ніж вежа Айфля, яка властиво практичного застосування не має жадного. І коли подивляю вежу, то не так її задум, як її виконання. Все з заліза від найбільшої штаби до найменшої шруби на 300 метрів.

Цілу мандрівку роблю пішки, щоб добре зорієнтуватися в географічному положенні місця, де маю бувати. Інакше я несвобідний і почуваюся звязаний, немов у мішку.

І де вже я не був і що не бачив. І Лювр і Люксембурґ, музей і город, церкву Нотр Дам, вежу Айфля, виставові палати: велику і малу, площу Згоди, Тріюмфальний Лук, навіть ботанічний город зі звіринцем... Та ніщо не зробило на мене такого враження, як Пантеон.

Лювр — колюс і не маю мірила для нього: він мене пригнітає як контраст до нашої убогости. Площа „Етоаль“ це дійсно звізда, де вулиці розходяться проміннями на всі сторони: Тріюмфальний Лук маєстатичний, але місце з гробами найбільших людей „Пантеон“ приковало мене найбільше.

*) У вчорашнім фейлєтоні трапилася поважна друкарська помилка, замість „Смольський“ видруковано „Смольницький“.

Чи це тому, що він був для мене неочікуваною несподіванкою, чи тому, що і я скрито носився довго з подібною мрією-утопією. Ішов я властиво лише тому туди, щоб побачити стінні малюнки Піві де Шаванса.

Передня частина, фасада, як грецька святиня, обставлена коринтійськими колюмнами. Над колюмнами низький дах в формі рівнораменного трикутника зпереду. Ціла будівля в поземому плянi має форму хреста. Висока баня з хрестом занадто втиснена в перехрестя дахів.

Іду вгору по сходах. На дверях картка: „Вступ 2 франки“. Всюди за все плати і ще в церкві? Отвираю двері і не знаю, чи маю зняти капелюх, бо ті французи і в музею і в ґалеріях і в каварнях в капелюхах і паням руки не цілують. Не хочу зрадитися, що я аж з такої далекої провінції приїхав і йду до будки. Плачу вступ і бачу групку осіб у капелюхах. Йду на середину, кидаю оком на стіни і хочу схопити цілість. Мій зір іде далеко ген, аж там до святая святих. Вже не шукаю образів Піві де Шаванса, але підходжу на середину святині і очам своїм не вірю.

Високо вгорі у круглій абсиді, великий образ у візантійському стилі. Тло золоте. Найважніші фіґури на ньому Христос і янгол, опатим дві жіночі постаті і одна мужеська. Не розумію змісту образу і витягаю „Бедекера“: Христос показує янголові опікунові Франції історію цього народу.

Опускаю зір на долину на те місце, де в нас стоїть головний вівтар і бачу велику різьблену групу людей.

На високому педестали стоїть жінка з мечем у правій руці, ліва спущена на вязанку прутів. З лівої сторони (від мене) у підніжжа 8 осіб в повному русі звернули голови до жінки і з піднесеними вгору руками, кричать: „Будемо вільно жити, або згинемо“. Читаю напис по французьки: „Vivre libre ou mourir“.

Обходжу ґрупу, оглядаю докладніше, порівнюю величину. Більше ніж природня. Зпозаду педесталу ґрупа жовнірів машерує до бою, між ними один їздець, попереду бють литаври на тривогу.

Ще раз стаю зпереду і не можу надивитися. Скільки ремінісценцій! От вівтар! На ньому скласти в офіру свою голову!

За тою ґрупою великий образ на стіні: „До слави“, а далі великі картини з історії Франції: Дитячі роки св. Ґеновефи, Коронація Карла Великого на цісаря в Римі (800), Проща до тіла св. Ґеновефи, Король Кльодвик навертається на Христову віру перед боротьбою під Тольбіякум, Св. Ґеновефа доставляє харчі обложеним воротами парижанам, чотири сцени із життя Жанни д'Арк, сцени з життя св. Людовика, короля французького, і знову св. Ґеновефа взиває мешканців Парижа не тратити надії в Божу поміч перед приходом Атилі. Дивлюсь у копулу, а там знову св. Ґеновефа, перед якою бють чолом королі французькі Кльодвик, Карло Великий, Людовик Побожний і XVIII.

Тих Ґеновеф для мене забагато! Чи це та сама Ґеновефа, що то про неї у нас на відпустах продають книжочку, від якої відвертався я так само, як від египетського сонника?! Мені і дивно і соромно перед самим собою, що не був цікавий пізнакомитися, що це за постать та Ґеновефа.

(Далі буде.)

Про справжню славянську солідарність.

(Чеська допомога українській культурній праці.)

Часом говориться про славянську солідарність. Здебільша мова про це в урочистих випадках: нпр. підчас якогось славянського зїзду або сходин чи в агітаційно-пропагандивній промові в устах якогонебудь „старшого“ славянського брата, що докоряє „молодшому“ (недержавному), який не дає себе проковтнути. Але, коли вдуматися в історію славянських народів і нинішню їх ситуацію, то гіршої іронії, ніж балачка про славянське братерство, важко й видумати. Коли порівнювати цю історію з історією великодержавницьких кольоніяльних імперіялізмів, то відразу кидається в очі, що супроти „колірових“ народів грали ролю лише мотиви економічної експанзії, а супроти славянських сусідів моменти поширювання і державної території і власної національної сили. Нпр. забороняти мову, вільний розвиток літератури, шкільництво, словом творити перешкоди національній культурі — це в психіці англійця не вміститься і ніколи чогось подібного супроти гіндусів чи єгиптян він не робив. А між славянством це буденне явище. Валуєвщина, а в останні часи постишевщина, коли за складання українських словників людей садовлять до вязниць, — бо нібито вони тим ширять „контрреволюцію“, підбираючи такі слова, що перешкоджають московсько-українському тіснішому „братському“ обєднанню, це найяскравіші історичні приклади.

Вже кілька літ тому московський націонал-большевизм розпочав свій похід проти української культури, який підготовив Максим Горкій своїм відомим виступом проти української літературної мови. Зазначився цей похід московського націонал-большевизму м. і. трагічною смертю комісаря освіти комуніста М. Скрипника та українського письменника М. Хвильового, звільненням зі служби кількох тисяч українських учителів, винищуванням української інтелігенції та фактичним припиненням розвитку української культури. І зрозуміло для нас, чому з того часу на Сов. Україні припинилася вже цілковито поява в українській мові солідних наукових чи літературних творів, крім тоненьких брошурок — миршавих агіток — „словоблудія“ совітських Бобринських. І не диво, що найчільніший „твір“, яким збагатився на Україні український видавничий рух та українська література, від часу приходу Постишева на Україну, це видання перекладу його московських цинічних українофобських промов...

Не наводжу прикладів із московсько-польських, московсько-білоруських, польсько-українських, польсько-білоруських, сербсько-хорватських, сербсько-македонських і т. п. славянських взаємин.

Тому з великим зацікавленням прочитуємо видану у Празі книжку: Ів. Мірний — Український Високий Педагогічний інститут ім. М. Драгоманова у Празі, 1934 р., 144 стор.

Це десятилітня історія Інституту. А з неї можемо довідатися про кольосальну культурну працю української еміграції та про справжнє братське відношення чеського народу в особах його найкращих синів — політичних провідників і борців за кращу долю свого народу — до української національно-культурної праці.

Ми, українці, завжди мали сентимент до чеського народу. Пригадуються ще передвоєнні часи, коли майже кожне національне свято на Наддніпрянщині починалося згадкою про історію чеського національного відродження. Хоч світова війна, революція й довгі роки вигнання ділять українських емігрантів від того часу, але зберігають вони у своїй памяті всі ті оповідання про невеликий числом, але сильний духом чеський славянський нарід, що вже здавалося би був цілковито втопився у німецькому морі, а проте розумом своїм і творчою працею вірних патріотів врятувався від загибелі... Потім популяризатором чеських здвигів став „Кобзар“ з своєю поемою „Іван Гус“, вкінці щирі зусилля Центральної Ради піти назустріч чеським патріотам при організації чехословацьких боєвих сил на Україні, поки дозволяли на це українські державні інтереси.

Той сентимент нас не завів. Бо коли вже ми, як вигнанці з рідної землі, найшли притулок у вільній чехословацькій державі, то пересвідчилися, що чехи своє славянофільство проявляють не словесною декламацією про славянське братерство, а цілком реальною допомогою українській національно-культурній праці на еміграції. Про це читаємо факти у згаданій книжці — Історії 10-літнього існування Українського Високого Педагог. Інституту ім. М. Драгоманова у Празі. За цей час прослухали повний курс навчання в Інституті (8 семестрів) — 178 дійсних студентів, абсольвувало 116 студентів, закінчило з них Інститут цілковито з дипломом і титулом педаґоґа середніх шкіл — 83 особи й одна стороння особа та отримало титул доктора 31 осіб.

Коли згадаємо, що при принятті на І. курс Інституту були вимоги: 1) повна середня освіта (матура), 2) національно-громадський стаж і 3) педаґоґічний стаж, то будемо мати уяву про персональний склад студентів. Вимогою національно-громадського стажу переводилася своєрідна селекція — вибиралося найбільш національно-свідомі елементи. І тому не диво, що Інститут творив своєрідну українську академічну родину, і подібного прикладу такого дружнього співжиття спільної праці, порозуміння, взаємної пошани, яке видно було у взаєминах між професорами й студентами, ледви чи де найдемо в якійнебудь високій школі. Бо цю академічну родину творили люди, що справді могли виказатися не лише матурою (студенти) чи науковими працями (професори), але й національно-громадським стажем — це була спілка активних діячів, борців і бійців в українській національно-визвольній боротьбі. І тому всі вони — професори чи студенти — працю в інституті вважали не лише виконанням деяких обовязків, але одним із етапів тої національної боротьби. І справді працювали. А вимагалося від студентів значно більше праці, ніж на чужих високих школах.

Між студентами інституту зустрічаємо не лише національно-громадських діячів, але й цілу плеяду українських письменників і поетів, як нпр.: Бабія О., Гомзин Б., Дараґан Ю., Зарицький В., Мазуренко Галя, Масляк Ю. С., Обідний М., Стефанович О., Тенянко П., Шкрумеляк Ю., Шовгенів-Теліга й інш.

Українське Видавниче Т-во „Сіяч“, що заснувалося при Педаґ. Інституті та яке складалося з професорів та студентів інституту, видало 44 спеціяльних високошкільних підручників та взагалі книжок педаґоґічних та наукового характеру з усіх галузів знання, разом коло 650 арк. друку, — праці наукових сил Інституту. Та ще Український Громадський Видавничий Фонд видав 11 високошкільних підручників та наукових праць професорів інституту.

Крім того наукова праця поза інститутом виявлялась у співробітництві в ріжних наукових українських виданнях: в „Зап. Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові“, членами якого була значна скількість професорів Інституту, у „Збірнику Історично-Фільольоґ. Т-ва“ у Празі, в „Україні“ — органі історичн. секції Всеукраїнської Академ. Наук, у збірниках „За 100 літ“ та інших виданнях на Сов. Україні, у „Книголюбі“, у виданні Українського Академ. Комітету (діяльним членом його був Інститут) „Україна“, у „Суспільстві“ — орґані Українського Інституту Громадознавства в Празі, в „Укр. Імперії“, „Мистецтві“; у виданнях Українського Наук. Інституту в Берліні та Українськ. Наук. Інституту у Варшаві а також у чужих, здебільша чеських, німецьких, польських, французьких та англійських. А при складанні „Української Загальної Енциклопедії“ одним із редакторів був проф. Інституту д-р В. Сімович та крім нього брало участь у складанні енциклопедії ще 13 наукових сил з Інституту.

У списку членів академічного персоналу находимо двох академиків, членів ВУАН, д-ра Івана Горбачевського (катедра хемії) та д-ра Арсенія Старкова (катедра біольоґії); професорів — д-ра Аґенора Артимовича (мовознавство), Дмитра Дорошенка (історія), д-ра Оттона Айхельмана (правознавство), д-ра Степана Рудницького (географія), кол. професора петербурської консерваторії Хведора Якименка (теорія музики й композиції), Софію Русову (педаґ.) та багато інших визначних наукових сил та заслужених імен.

З наймолодших наукових сил, що лише розпочинали наукову карієру в Педаґ. Інституті та пізніше своєю науковою працею здобули імя не лише тільки в українському, але і в чужім науковім світі, — варта згадати найвизначніших: д-ра Полікарпа Герасименка, д-ра Юрія Русова, д-ра Володимира Січинського та Дмитра Чижевського.

А вся ця величезна творча праця, праця, що залишить замітний слід у культурнім будівництві відродженої української нації, могла проводитися завдяки щирій допомозі братнього славянського народу.

Специфічне, дуже важке ґеополітичне становище Чехословацької Республики каже їй шукати своєї забезпеки у засобах, які не погоджуються з українськими національними інтересами (нпр. підтримка концепції франко-совітського союзу, ідеї східнього пакту і т. п.) Супроти політики на Закарпатті можна теж висунути ріжні застереження. А проте допомога українській еміграції у найбільш позитивній формі — це величезна позиція у чесько-українських взаєминах. Бож крім Педаґ. Інституту працює на території ЧСР ціла низка інших українських шкіл та установ, усі великої творчої вартости.

Можемо висловити лише побажання, аби те русофільство, що так починає захоплювати в останні часи чеське громадянство, не вплинуло на ці щиро братські взаємини між двома славянськими народами — чеським і українським.

Мих. Островерх.

НАГІНКА НА ПРЕМ. ФЛЯНДЕНА.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. Посол Леон Блюм гостро нападає у „Ле Попюлер“ на прем. Фляндена за його участь у жалібнім богослуженні у Нотр Дам у роковини подій, які відбулися 6. лютого м. р. Присутність прем. Фляндена на богослуженні, пише Блюм, доказує, що теперішній уряд солідаризується з тими, які ці заворушення викликали. Нерозважний і помилковий крок прем'єра буде мати прикрий відгомін серед соціялістів.

Вимоги Німеччини.

ПАРИЖ, ПАТ. „Журналь“ пише, що Німеччина не прийме тепер французько-британського порозуміння. У Берліні здивовані, що Франція і В. Британія піддержують східний і надунайський пакт. Одночасно Берлін заскочений проєктом летунського пакту. Кореспондент пише, що Німеччина відмовиться підписати східний пакт. Крім того зажадає вияснень про: 1) Становище В. Британії до римського пакту; 2) Становище В. Британії у справі загального пакту безпеки і ґарантії. Німеччина хоче знати, чи цей пакт скасує інші пакти. 3) Від яких умовин залежатиме підписання розбройної конвенції. Одночасно німецький уряд буде домагатися інформацій, чи участь у переговорах буде одночасно признанням рівноправности Німеччини.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Мін. Саймон і мін. Іден не поїдуть до Берліна.

— Міська рада Тарбе у Франції рішила виплачувати емігрантам зі Саршини такі самі допомоги, як безробітним.

— З ґалерії і трибуни для публики у палаті громад усунули 30 осіб, які демонстрували за комунізмом.

— До Варшави приїхала ґрупа німецьких старшин, щоби оглянути школу кінноти у Ґрудзьондзу.

— Уруґвайський уряд оголосив комунікат, що повстанці розбиті.

— Міністр внутрішніх справ Німеччини Фрік видав розпорядок, щоби німецькі громадяни подбали про т. зв. родові пашпорти, доказуючи таким чином своє арійське походження.

Охорона природи на українських землях.

III.

КЕДРИНОВИЙ ЗАПОВІДНИК.

До переповіджених у скороченні статтей д-ра Контного вважаю за вказане додати дещо, що могло би зацікавити нашу суспільність.

В осени минулого року мав я нагоду оглянути „Кедриновий заповідник ім. Митр. Андрея гр. Шептицького“ на верху Яйце, положеному в вилах між рікою Молодою та її допливом Мшаною. Там де обі ріки спливаються є невеличка оселя „Мшана“ і там розгалужується лісна залізниця, що веде з Осмолоди; одна, рідше уживана відноґа веде ще які три кільометри берегом Мшани до кінцевої стациї „під Яйцем“, друга веде вглиб ревіру берегом Молодої. Обома відногами залізниці можна, якщо є нагода, скоротити собі підхід до заповідника на яких 10 км., рахуючи від Осмолоди. Вигідніший і коротший (ок. 5 км.) є підхід до заповідника від ріки Молодої, трудніший і довший (ок. 8 км.) долиною Мшани відтак Росохана. Зате ця друга дорога під оглядом краєвиду куди цікавіша; тому раджу підходити до заповідника від ріки Мшани, а вертатись долиною Росохана і Мшани.

З долини Молодої веде вигідна лісова дорога аж до сідла між верхами Яйце і Молодою, де, на висоті 1363 м., уставлено гарні ворота з кедрини з відповідним написом, вказуючим, що там зачинається заповідник. Кільнадесять кроків далі стоїть обширний ловецький домик з трьома кімнатами, з його веранди прегарний вид на ґрофу, на якої південних збіччях „На Плісци“, збудовано в минулому році при щедрій допомозі Управи Митр. Дібр туристичний дім Т-ва „Плай“, та на інші верхи Ґорґанів. Вигідним плаєм, що веде поземо довкола верха Яйце, входимо, йдучи в північно-західну сторону в сам заповідник; у смузі вище плаю не вільно полювати, бо це властивий заповідник.

Спершу минаємо голий зруб, де красуються лише поодинокі стовбури кедрини всякого віку, бо Управа Митр. Дібр від літ вилучила експльоатацію цього роду дерева, обмежуючи необхідний вируб його виключно до вивертів та вітроломів. Згодом входимо у смерековий праліс, серед якого надибуємо кедрину поодиноко і в більших скупченнях, всякого віку і висоти. Є там штуки, що доходять до 1.30 м. проміру, до висоти грудей; є це велитенський промір, коли зважити мінімальний приріст кедрини около 2 мм. в однім році, що вказує на поважний вік деревини, приблизно 500 літ. Зложивши поклін такому патріярхови, що росте кілька метрів понад плаєм, я завернув тою самою дорогою до мисливського домику, звідки вибрався на верх Яйця, вже менше вигідною стежкою. На південному збіччі верха кедрини менше, чим вище вгору ростиня миршавіє, а під самим верхом ґрунт переходить у грехіт; зверху гарний вид в долину Молодої. Вертатись із заповідника побажано північно-західною стороною плаєм, що веде стрімкою серпентиною вздовж потоку, який випливає під самим сідлом, допливу Росохана. Аж до спливу потока йдемо вздовж границі заповідника, любуючись дуже гарним краєвидом. Ліворуч видимо на скелях мальовничі сильвети поодиноких старих кедрин поза межами заповідника. Остаточно доходимо до берега Росохана, (означено на австр. спеціяльній мапі фальшиво як „Мшанка) і вигідною лісовою дорогою вертаємось до оселі Мшана, окружуючи з двох сторін світа Яйце. Є це одна з найкращих партій у Митрополичих Добрах, уріжноманітнена численними водопадами, отже не жалуємо труду кількакільометрового проходу.

(Докінчення буде.) Інж. Ю. Мудрак.

Журнал „Рідна Школа“.

Вже четвертий рік промовляє незалежна трибуна „Рідна Школа“ у найважніших підставових справах сучасної доби, бо у справах школи й виховання. Дуже багатий і ріжнородний матеріял містить „Рідна Школа“. Є там матеріяли в усіх ділянок дошкільного, шкільного, позашкільного і громадянського виховання. Зокрема „Рідна Школа“ стає в обороні прав українського шкільництва й українського вчительства, подає батькам вказівки у справах доцільного виховання дітей згідно з вимогами сучасної педагогії та поради, як боронити український характер шкіл. Містить богатий інформативний матеріял про українське шкільництво й виховання всюди, де живуть українці: в Галичині, на Лемківщині, на Волині, на Полісі і взагалі на північно-західних українських землях, на Закарпатті, на Буковині, в Бесарабії, на Великій Україні та на еміґраціях в Европі, Америці й Азії: від Злучених Держав Америки, Канади, Бразилії, Арґентини аж до Манджурії і Зеленого Клину на Далекому Сході.

Особливо велике значіння має поміщування в журналі оглядів рідношкільної діяльности на місцях. Таким чином ширше наше громадянство інформується, як практично можна вести і як ведеться творчу працю на місцях, як наладнувати недомагання, як поборювати перепони та йде за добрим гарним прикладом. Якщо за час від 31. грудня 1931. р. до 31. січня 1935. р. число Кружків РШ з 659 зросло до 1880, а число членів з 33.24 до 73.606, що повстали численні нові рідношкільні виховні станиці, що Рідна Школа взагалі зискала на популярности та стала дійсно найважнішою установою сучасної доби — це безперечно немала заслуга також журналу „Рідна Школа“. Тому самозрозуміло, що Головна Управа РШ поручила всім Кружкам, школам, курсам і виховним установам РШ обовязково передплачувати журнал „Рідна Школа“, а гр.-кат. митрополичий Ординаріят горячо поручив його передплачувати для парохіяльних бібліотек.

У рубриці „Гігієна дому і школи“, яку постійно веде Українське Гігієнічне Товариство, подає „Рідна Школа“ вказівки про раціональне відживлювання, здорове фізичне виховання, про боротьбу зі суспільними недугами як: туберкульоза, рак, алькоголізм, ріжні пошесні недуги і т. п. Обговорює гігієну праці, домашнього життя і школи, як запобігти ріжним занедужанням, як ходити біля хорих дітей, старших і т. п.

„Рідна Школа“ інформує про сучасне чуже шкільництво й новітні досягнення педагогіки у ріжних народів. Подає картини з історії українського і чужого шкільництва.

Бажаючи приєднати нових передплатників, Кооператива „Рідна Школа“ як видавець журналу призначила до вильосування для нових передплатників, що пришлють до кінця лютого 1935. р. передплату бодай 3 зол. на перший квартал 1935. року *20 дуже вартісних нагород* з поодиноких творів і цілих бібліотек. Між ними є: *Українська Загальна Енциклопедія* — три томи великого лексиконового формату на прегарному папері з тисячами ілюстрацій, ґеографічних карт, таблиць і т. п. вартости 216 зол., Михайла Грушевського: *Ілюстрована Історія України* з додатком про найновіші часи, д-ра Демидецького: *Найновіші методи природного лікування* з багатьома звичайними і коліровими ілюстраціями, 5 комплетів *бібліотек для дітей* від 50 до 25 томів, 8 комплетів *бібліотек для доросту* (14—21 літ), що обіймають: повісти, історичні спомини, видання Рідної Школи, Червоної Калини та інших видавництв, господарські й кооперативні книжки. Крім того кожний щасливий передплатник, що вильосує *бібліотеку доросту* матиме право одержати *безплатно* від видавництва „Рідної Школи“ *два примірники театральних пєс*, для вистав по свому власному виборі з катальоґу книгарні Рідної Школи, який буде долучений до тих бібліотек. Таким чином переплатники матимуть нагоду вибрати такі пєси, що найкраще надаються до відіграння в даній місцевості.

Дотеперішні передплатники „Рідної Школи“, що залягають з передплатою, возьмуть *також участь у льосуванні*, якщо до кінця лютого 1935. р. вирівняють залеглости й пришлють передплату бодай на один квартал 1935. (Передплата згори виносить річно 10 зол., піврічна 5.50 зол., місячно 1 зол.)

Передплату слати поштовими складанками ПКО ч. 500.807, або розрахунковими переказами, які можна дістати на кожній почті по одному сотикові за штуку. При виповнюванні розрахункових переказів подавати з правого боку вище адреси ч. *картотеки 69*. Хто пересилає передплату розрахунковим переказом, той за таку пересилку не платить нічого! Адреса: *Адміністрація журн. „Рідна Школа“, Львів, вул. Словацького ч. 14.*

Осн[о]вання греко-катол. парохії у Парижі.

Заходами о. Боського (Ван Ден Боске), черця Чину Найсвятішого Спасителя (оо. Редемптористів) відкрили у Парижі при церкві св. Єлисавети, недалеко Готель де Віл, греко-католицьку парохію для наших вірних. Апостольський нунцій та епископ для чужинців у Франції Шапталь дозволили її відкрити й приобіцяли свою моральну та матеріяльну допомогу.

Монгольсько-манджурська конференц'я не відбудеться?

МУКДЕН, 6. 2. ПАТ. З Гайляр повідомляють, що визначена на понеділок 4. лютого ц. р. монгольсько-манджурська конференція для полагоджування прикордонних спорів ще не почалась, бо делеґати совітської Монголії дотепер ще не отримали віздових віз від уряду Манджу-Ко. Міродатні кола Манджу-Ко сумніваються, чи ця конференція взагалі відбудеться, бо територія, яку заняли манджурські війська, належить до Манджу-Ко. На спірній території спокійно і манджурські війська покищо не будуть посуватися в глибину совітської Монголії.

Замазали вісім памятників чорною фарбою.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. На площі Згоди невідомі людці замазали чорною фарбою вісім памятників, які зображували міста Франції. Трьох з них вспіло втічи, одного схопила поліція. На мурах домів, де мешкають члени парляменту, появилися написи з погрозами і видумками.

Студенти погрожують страйком.

ПАРИЖ, 6. 2. ПАТ. Студенти медичного виділу приняли резолюцію з домаганням видати негайно закон, який забезпечував би права французьких студентів та обмежив права студентів-чужинців. Коли уряд не сповнить їхніх домагань, студенти погрожують страйком.

Сніг паде 5 днів безупинно.

БЕРЛІН, 6. 2. ПАТ. З Долішньої Австрії повідомляють про катастрофальні сніги, які падуть безупинно вже 5 днів. Богато місцевостей у Зальцбурґу у критичнім положенні внаслідок припинення залізничої комунікації, недостачі води і харчів. Надходять теж вістки про спустошення від численних лявін і знищення залізничих рейок і т. д.

З природи й техніки.

НОВЕ ЧУДО АРХИТЕКТУРИ.

На передмістю Ліону повстала недавно величава робітнича кольонія, що збудована згідно з найновішими вимогами архитектури. Називається вона Віллебанн і віддалена від центру Ліону на двацять хвилин їзди трамваєм. Здалека виглядає Віллебанн неначе утопійне місто з фільми „Метрополіс". Зате зблизька кидаються у вічі широкі вулиці з 12—20 поверховими каменицями, величаві парки та величезні памятники. Усе це нагадує радше Америку ніж Европу.

По середині кольонії находиться величава будівля магістрату. Найдете там усе від бюра бурмістра до канцелярії міського лікаря. Це кольосальна будівля, що опановує околицю своєю високою на 65 метрів вежою, яка нагадує вам мінарет.

Мешканцями Віллебанн є робітники поблизьких ткалень. Їх мешкання складаються переважно з 2—5 кімнат. Усіх мешканців є сьогодні приблизно 82 тисячі. За одну кімнату платить робітник пересічно від 20 до 35 зол. місячно. Будову цих европейських хмародерів розпочали 1931 р., скінчили їх у липні 1934 р. Сьогодні Віллебан має уже свою почту, пожежну сторожу та театр, що містить рівночасно кіно та салю для відчитів на 1500 місць. За містом є відкрита пливальня. Крім цього збудовано ще церкву, стадіон та спортовий майдан. У цім році мають ще збудувати перегонову площу для коней. З ін. техн. новин, які зайшли примінення при будові цього наскрізь модерного міста, слід згадати ще центральне огрівання гарячою водою. Цю гарячу воду витворює і помпує до усіх мешкань міста одна центральна стація, що достарчає подвійними руропроводами, довжини 2,2 кільометра, 14 міліонів кальорій на годину.

Ще вчора Віллебанн було місцевістю, якої ніхто не знав навіть з назви. Сьогодні воно на устах усіх французів. Незадовго стане воно не тільки словом, але й поняттям.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ПОВНОГО ЗАТЬМІННЯ СОНЦЯ.

19. червня 1936 р. наступить повне затьміння сонця. Буде воно видне на берегах Чорного Моря, на північнім Кавказі, західнім Сибірі, над Байкальським озером аж до японських островів. Щоби краще заобсервувати це затьміння, зїдуться до Москви усі заграничні астрономи. З цього приводу робляться там тепер великі приготування. М. і. московський астрономічний інститут виготовляє мапу затьміння сонця.

ЗА 10 ДНІВ ІЗ ПАРИЖА ДО МАДАҐАСКАРУ.

У цім році орґанізує французьке міністерство летунства правильну повітряну комунікацію на одній частині найбільше небезпечного повітряного шляху. Річ у перелеті Африки з південного заходу на південний схід, себто у полученні альжирських пристаней Середземного Моря з островом Мадаґаскаром на Індійськім Океані. Трудноші такого лету величезні: вже підчас першого транссагарійського лету панувала на висоті 1000 метрів температура 38 ступнів Цельзія повище зера. На першій частині цього шляху літаки будуть забирати пасажирів тільки до міста Бразавіль, столиці французького середущого Конґа. Лети будуть відбуватися двічі в місяць. Для перелету цілого шляху аж до Мадаґаскару треба ще дозволу Бельгії, Анґлії і Портуґалії. Якщо ці умовини будуть зреалізовані, подорож з Парижа до Мадаґаскару буде тревати тільки 10 днів.

ЧИЖБИ ЕСПАНСЬКІ ПОМПЕЇ?

У віддалі 8 кільометрів від Севіллі находяться руїни римського міста Італіки, заснованого ще 206 р. пер. Хр. Сціпіоном Африканським. При дорозі видно ще сліди величавого амфітеатру, форум та інших будівель. Недавно розпочали там знову розкопки, які увінчалися значними успіхами. А саме, під оливним гаєм, що тягнеться за амфітеатром, відкопали зовсім добре заховану головну частину давньої Італіки. Цю частину замешкували імовірно багатії, бо відкопані мешкання незвичайно багаті. Здовж кожної вулиці уставлені були колюмни, то відкопали їх прямо неймовірну кількість. Якщо річ у мозаїках та фігуркових прикрасах, Кожний день розкопів, ведених археольоґом севільського університету проф. І. де **Мата Каріяцо**, приносить нові несподіванки. **А. Л.**

Дискусія в соймі.

ВАРШАВА, 6. 2. ПАТ. Нині на передполудневім засіданні сойму була далі дискусія в другім читанні над прелімінарем буджету на 1935-36 р. Пос. Лянґер (Ст. Люд.) в довшій промові критикував внутрішню і господарську політику уряду, вказував на обтяження податками селянство і домагався амнестії для політичних вязнів. Заявив, що його клюб буде голосувати проти буджету. Пос. Недзялковський (ППС) виступив проти концентраційного табору в Береві Картуській, проти надужить при самоуправних виборах. Реформа суспільних обезпечень не мала успіхів, а закордонна політика Польщі незрозуміла. Пос. Хондзинський (НПР) обговорював положення польських робітників у Франції. Пос. Зенґер (нім.) жалувався на переслідування німецької меншини у Польщі. Висловив вдоволення з підписання союзу з Німеччиною. Заявив, що Німецький Клюб буде голосувати за буджетом.

— **Самоходи станули.** Наслідком великих снігових опадів у цілому краю припинився автобусовий рух. Особливо на дорогах до Жовкви, Городка, Стрия і Самбора повстали великі снігові замети, що здержали самохідний рух на довший час.

— **За переховування комуністичних летючок.** Суд присяжних у Львові засудив Андрія і Василя Мудриків, селян із Стриганки пов. Камінка Стр., обвинувачених у комуністичній агітації та переховування летючок, першого на 4, а другого на 2 роки вязниці. Третього обвинуваченого Мих. Манделюка увільнено.

— **Самогубство начальника пожежної сторожі.** На Високому Замку у Львові на поляні біля памятника в честь побіди Собеського застрілився Казимир Цецькевич, колишній довголітній начальник міської пожежної сторожі. Самогубство стоїть у звязку зі зловживаннями, викритими свого часу в міській господарці. Між іншими арештовано тоді й Цецькевича, якого передержано понад три місяці у слідчій вязниці. Відповідав теж перед судом і був засуджений на 6 місяців вязниці з припиненням. Наслідком того попав у психічну депресію, яка довела його до самогубства.

— **Львівська хроніка.** На пл. Капітульній арештували Миколу Калмика, як вирвав В. Купльовській в Борщович торбинку в 29 зол. — У складі дров при вул. Шевченка 17. Б. Пилдик пробив ножем І. Ґрелю та А. Кромерову. Ранених забрали до шпиталю. — 50-літня Марія Фукс проковтнула підчас сну свою штучну щоку. Забрали її до шпиталю, щоб перевести операцію.

— **Краєва хроніка.** Торговець валютою в Бродах Б. Тененбавм підрізав собі бритвою горло, щоб покінчити з життям. Забрали його до шпиталю. — У золочівському повіті виступила серед псів скаженина. Пси покусали кільканадцять осіб, у цьому кілька смертельно. — Городський суд у Галичі засудив по 3 місяці арешту трьох спортовців: Фел. Урбанського, Макса Рабінера та Карла Беднарека за те, що побили підчас змагань воротаря „Дністра" Ст. Кленовського тому, що він пропустив три ворота.

— **За нелеґальну орґанізацію.** В окружному суді в Луцьку відбулася розправа проти двох членів розвязаного совітофільського Українського Селянського Обєднання. Оба обвинувачені дістали по 2 і пів року вязниці з позбавленням прав на 5 літ.

— **Пропало 70.000 зол.** Залізничий асесор Петрасік, занятий при вагонових варстатах у Радомі, одержав поручення відобрати зі стаційної каси 76.000 зол. на виплату робітників. Одержавши ті гроші, він зложив в канцелярії варстатів 6.000 зол. більоном, а з рештою пішов до банку, щоби виміняти банкноти на дрібні. З тією хвилиною всякий слід за ним загинув.

— **„Єгипетська праця".** Цікавий випадок, який характеризує відносини на Україні, стався на днях на париській митниці. Один український еміґрант дістав з дому кілька українських вишивок, які йому прислали на продаж. Митний уряд, розглядаючи річи, наложив на них дуже високе мито, покликуючися на те, що це очевидно машинова праця, бо вишивка однаково гарна на обидва боки. На протест власника зроблено аналізу Рентґеновим проміннем, яка довела, що це справді ручна праця, бо ніодна нитка не ушкоджена голкою. Французькі митники ніяк не могли зрозуміти, як можна продавати так дешево таку „єгипетську працю", бо з розрахунку виходить, що українська жінка під большевиками мусить при своїй артистичній праці діставати найбільш 2 франки в день, що рівнається 250 грамам чорного хліба.

НОВИНКИ

— **Меґафони на „Балю Української Преси".** Одною з цікавіших атракцій Балю Преси будуть меґафони, заложені в усіх салях знаною електротехнічною фірмою „ЕКО". Крізь меґафони будуть заповідані важніші балеві вістки: офіційний початок балю, вибір королевої карнавалу та інше. Як ми вже подавали, запрошення можна раніше дістати в Адміністраціях: „Діла" і „Нового Часу".

— **Союз Українських Адвокатів у Львові** уладжує виклади на теми нових законів у льокалі Орґанізації Українців міста Львова при вул. Підвалля ч. 7., III. поверх. Минулої суботи мав адв. д-р Михайло Волошин займаючий виклад на тему: *Нові приписи про судові кошти.* Цеї суботи, 9. лютого ц. р. в год. 6.30 веч. виголосить д-р Кость Левицький реферат на тему: *Розпорядок щодо закордонних валют.*

— **З Українського Лікарського Товариства.** У пятницю, дня 8. лютого ц. р. в год. 19. відбудеться в домівці Товариства при вул. Підвалля ч. 7. І. п. реферат д-ра М. Дзеровича „Бернард Ашнер" „Кріза медицини".

— **Україніка.** Новий чеський місячник **„Slovansky Revue"** (ч. 5. січень ц. р.) помістив переклад новелі Василя Стефаника „Сини", при чім подав коротку інформацію про самого автора. — З нагоди смерти М. Грушевського видруковано портрет покійного та некрольоґ, написаний А. Животком. В. С. знайомить з ґалерією укр. сучасного мистецтва у Львові. Стаття А. Животка „Бій за хліб на Україні" та замітка про Укр. Ревіз. Коопер. Союз подають деякі відомости з українського господарського життя. — В ч. 1. за січень ц. р. берлінський місячник **„Ost-Europa"** умістив некрольоґ проф. М. Грушевського, написаний проф. Д. Дорошенком. В тому ж числі проф. Отто Геч, редактор журналу, видрукував свої особисті спомини про Грушевського. — Про академію памяти М. Грушевського в Берліні, що відбулася 16. м. м. і на якій промовляли проф. А. Пальме і доц. Б. Крупницький, помістили дуже докладні звіти важніші берлінські газети: **„Völkischer Beobachter", „Morgenpost", „Berliner Tageblatt", „Deutsche Allgemeine Zeitung" і „Lokal-Anzeiger".** Всі вони подали некрольоґ Грушевського та оцінку його діяльности. — Югославянський місячник **„Nova Europa"** присвячує одну з найближчих своїх книжок спеціяльно українському питанню. Окрім югославянських авторів до участи в цій книзі запрошено професорів Д. Дорошенка і Ол. Шульгина. — Париський **„Promethee"** (ч. 97, грудень 1934) приніс статтю І. Косенка „Україна Далекого Сходу", що знайомить з основними питаннями Зеленої України. В хроніці як завжди багато інформацій про культурне й економічне життя українців.

— **Там, де німий історичний лев.** На засіданні львівського маґістрату 5. ц. м. підчас дискусії над проєктом нового правильника нарад міської ради лавник Децикевич поставив внесення, щоб члени міської ради, українці, поза реферуванням справ і поясненнями від маґістрату могли промовляти по українськи. Це внесення, розуміється, не перейшло, як новий доказ нетолеранції польської більшости в громадському самоврядуванні.

— **Обезпечення іменованих війтів.** Палата суспільних обезпечень вияснила, що війти іменовані адміністраційною владою не підлягають обовязкові обезпечення. В умотивуванні підкреслено, що виконування публичних обовязків, які виплилють із уряду, якого принятття є законним обовязком, годі вважати заняттям в іншої особи.

— **Посвячення Польського Дому в Юріямполі.** В Юріямполі біля Борщева посвятили новозбудований Польський Дім ім. марш. Пілсудського. Східна секція ТШЛ. дала на будову дому 800 зол., повітовий виділ у Борщеві 250 зол., корпус охорони погранича 500 зол., крім того менші квоти з жертв і імпрез.

— **Пів міліона безробітних.** На основі обчислень бюр посередництва праці при фонді безробіття число безробітних на терені цілої Польщі дійшло в дні 2. ц. м. до 501.300 осіб. В порівнанні з попереднім тижнем число безробітних зросло на 13.000.

— **Демонстрації проти совітського кіна.** Румунські студенти демонстрували перед одним кіном у Букарешті, що висвітлює совітську фільму. Демонстрація перемінилася в поважну бучу. Поліція була приневолена стріляти в повітря на пострах. Це викликало паніку серед публики, наслідком чого кільканацять осіб потовклося. Студенти знищили вистави кіна.

— **Золотий дощ.** Пригода Данаї, на котру, як відомо, впав колись золотий дощ, повторилася у Франції в умовинах досить прозаїчних, при чому ролю мітольоґічної красуні відограла нимохіть старенька нормандська фармерка. Літак, що перевозив 8.000 фунтів щирого золота з Льондону до Парижа, попав в таку хуртовину, що золоті штаби розбили скриню, опісля й підлогу і висипалися з літака з висоти якихсь 100 метрів. Подорожній, який летів з золотом до Парижа, був так наляканий грюкотом в баґажовому відділі, що зачав ломитися в кабіну пільота, але той, думаючи що має діло з божевільним, загрозив йому револьвером і на тому заспокоївся. Втрату замітили аж після прибуття до Парижа і перші дні розшук не дали ніяких наслідків, бо ніхто не міг сказати, чи золото не висипалося в море. Аж після 5 днів одна бабуся найшла на своєму полі рештки скрині, але ніякого золота, бо, як опісля показалося, вони запали в оранку до двох метрів глибини. А що всі золоті штаби застрягли в землю на її полі, модерна Даная дістане 125.000 франків знахідного.

— **Молодь і клясична літертура.** Одна ґімназія і ліцей у Берліні перевели анкету на тему: „Яка книжка тобі подобається“. На 1100 учеників і учениць тільки 23, в цьому 4 хлопців і 19 дівчат, бажало собі твори клясиків. Знак часу!

— **Жертви лявін.** Снігові лявіни в австрійських горах потягають за собою щораз нові жертви людьми. В місцевости Вальд у Стирії лявіна вбила дитину. В Тирольській місцевости Цілерталь жертвою лявіни став один хлопець. Крім того лявіна засипала кілька селянських садів і знищила місцеву електрівню. В Зальцкаммербут лявіна засипала залізничий тунель.

— **Чи жіночий мозок дорівнює мужеському?** Цим питанням займалися ріжні вчені з ріжним вислідом. В останніх часах присвятив цій справі багато праці американський професор д-р Вітті і зібрав великий науковий матеріял, досліджуючи шкільну молодь обох полів і старших людей. Недавно виголосив він прилюдний виклад, в якому ствердив, що думка про нижчість жіночого мозку від мужеського є зовсім безосновна. На підставі своїх дослідів проф. Вітті дійшов до висновку, що коли ходить про визначну інтеліґенцію, яка межує з ґенієм, то жінки мають навіть перевагу. Американський вчений ствердив, що з ріжних причин інтеліґенція жінок не має часто змоги відповідно розвинутися, але це не зміняє факту, що жінки розпоряджають такою самою інтеліґенцією, як мужчини.

— **Рекордова височінь.** Автоматичний стратостат конструкції проф. Молчанова, випущений 4. ц. м. з аерольоґ. інституту в Слуцьку осягнув над Ленінґрадом рекордову височінь 23.7000 метрів.

ДИВОГЛЯДИ.

РЕНТҐЕН У КОПАЛЬНЯХ.

У копальнях золота та діямантів у Йоганнесбурґу робітники не можуть оборонитись спокусі, щоб не красти дрібних зерят дорогоцінностей. Управа копалень кожного з них роздягає після праці. А всеж туземці досі проглитали золото і камінчики. Неодин із них умирав від такої справи, але інші не переставали їх наслідувати. Аж тепер у копальнях спровадили Рентґенівський апарат перед яким навіть у шлунку нічого не можна буде скрити.

СОБАКА МОЖЕ ОБРАЗИТИ ЛЮДИНУ.

Громадянин Бірмінґгему, аптикар Маєрс, созвав у суд свого сусіда за те, що сусідський пес завсіди брехав на нього. Доказував він у своїй скарзі, що сусід навчив так свого пса і це його ображує. На судову салю ввели пса. Той не брехав на нікого; колиж побачив аптикаря, негайно зареаґував гавкотом. Злобного сусіда засудив суд на 5 фунт. кари у користь покривдженого аптикаря.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Три образки — одна тема.

I.

Мале містечко. Один українець іде плянтами, другий українець стереже квітів на плянтах. Є що стерегти, бо батьки містечка розвели на плянтах прекрасні рожі. Перший українець приставув, затягнув пахощами рож аж... засвербіла його рука. Вирватиб одну рожечку і пахати не тільки на плянтах! Оглянувся сюди-туди і хвать за найкращу.

— Прошу пана — кричить за ним сторож. — Рвати не можна!

І підбігає і кару наложив. Один золотий.

— Прошу заплатити!

Мовчанка.

— Прошу заплатити, бо заскаржу до маґістрату.

Іґноруючий погляд.

Перший українець відходить не заплативши, другий скаржить не дставши заплати.

А в маґістраті:

— **Pan zapłaci złotego kary!**

Перший українець сягає по гаманець.

— **Dlaczego pan nie zapłacił odrazu stróżowi?** — інформується комісар.

— **Bo mówił do mnie w niezrozumiałej dla mnie gwarze ukraińskiej:**

— **W takim razie zapłaci pan dziesięć złotych!** — вирішує комісар.

II

Велике місто. Українська фірма. Входить дві панночки.

— **Szanowanie.**

— **Sługa.**

Жадають цього, того і тамтого.

Обслуга в фірмі добра, товар першоклясний, ціни сталі. Вибір не триває довго, торгування загалом немає.

— **Ale my teraz nie zapłacimy.**

Фірмі трохи прикро, але обслуга робить добру міну.

— **Proszę, bardzo. A kiedy?**

— **Proszę to odesłać do Sióstr Bazyljanek. Tam będzie zapłacone.**

— **Do Sióstr Bazyljanek??**

Обслуга фірми робить великі очі.

А один з них до другого:

— **Czy są także i polskie Bazyljanki?...**

III.

Село. Високий урядовець — українець, нижчий урядовець — українець. Високий приїздає до нижчого на контролю. Вони — товариші з ґімназії.

— **Moje uszanowanie** — починає високий.

— **Moje uszanowanie**- відповідає нижчий і думає: „Певно через свідків говорить до мене в урядовій мові“.

Контроля триває досить довго і весь час панує урядова мова.

Навіть, коли свідки неприявні.

— О, великий службіст! — думає нижчий урядовець.

По контролі — обід.

— Ну, нарешті! — віддихає полекшено нижчий урядовець. — Тепер, друже, можемо собі побалакати.

— Ш-ш-ш! — шипить високий.

Потім нахиляється до вуха товариша і шепче:

— Не говори до мене по українськи, бо я в службі.

Галактіон Чіпка.

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК“: „ЇХ НОЧІ“.

Клерк Ґебл, що має головну ролю в цій фільмі, грає мужчину, що вміє полонювати жіночі серця своїм холодом, шерсткістю, повною байдужістю до їх появи. Це його улюблений „тип“ і ми заздалегідь знаємо, як кінчаться такі його пригоди: — жінки гинуть за ним, дарма, що він до останньої хвилини знущається над ними. Його партнеркою є тут Кльод Кольбер, що грає химерну, розпещену доньку мільонера. Це зовсім подібний характер до того журналіста, з яким вона випадково зустрінеться, коли втече від свого батька та чоловіка. Вона не піддається ніякій волі і йде стрімголов у життя. Нараз зустріне мужчину, в якому відчує справжню силу. Починається між ними боротьба. Випадок хоче, що мусять вони проводити разом кілька ночей зчерги. Пересічна добра фільма, досить цікава.

☨ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-Р ІВАН СТРИЙСЬКИЙ,

адвокат у Кіцмані, заступник голови Української Національної Партії на Буковині, член багатьох українських товариств, помер 28. м. м. Похорон відбувся при величезному здвигі народу та при участи делегатів місцевих і чернівецьких українських установ. Виголошено десять промов, між ними дві по румунськи й одну по німецьки, а на могилу зложено кільканадесять вінків. В. й. П!

Дописи.

МОСТИЩИНА.

Жалібні сходини в память Михайла Грушевського. в Крукеничах. В днi 27. січня ц. р. відслужив о. дек. П. Чавс панахиду за душу бл. п. проф. Мих. Грушевського при участи великого числа народу. Опісля перейшли члени товариств до домівки читальні, де відбулись жалібні сходини. Свято відкрив о. П. Чавс, взиваючи присутніх 1-минутовою мовчанкою і повстанням з місць ушанувати память великого громадянина. На гарно прибраній сцені серед зелені смерек видніє портрет Грушевського, при чому довкруги нього горіли свічки. Над портретом пишався герб України, а коло нього прапори. Вступне слово виголосив п. Володимир Чавс, студ. прав, змальовуючи в барвних словах життя, діяльність та заслуги Грушевського для українського народу. Гарне враження зробили на присутніх особисті спомини про Мих. Грушевського посла до Ц. Р. п. Гринька Бараня. Опісля м-р Степан Коблик виголосив добре опрацьований реферат на тему: Мих. Грушевський як державник та історик. Дальше виступив б. Січовий Стрілець п. Степан Хоростіль, що оповідав теж свої особисті спомини з доби Центральної Ради і тодішньої діяльности Михайла Грушевського. З черги п. Іванко Барон вказав на причину смерти Грушевського та підступні закони Москви. Закінчив свято о. дек. П. Чавс гарячою промовою, після якої присутні відспівали національний гимн.

СКІЛЬЩИНА.

З освітнього руху. По читальнях у районі сколівської філії „Просвіти“ розпочалися вже загальні збори читалень за 1934 р. Переведені Загальні Збори стверджують майже у всіх селах оживлення освітнього життя і зрозуміння серед громадянства потреб та значіння Просвіти. На загальні Збори згідно з інструкціями і приказами Філії „Просвіти“ приходить головно молодь обох полів, а також жіноцтво, приходять теж старші, так, що присутніх буває найменше 40 осіб, а буває навіть вище сотки. Дня 16. XII. м. р відбулися заг. збори читальні в **Побуці** у величавій салі просвітно-кооп. дому, де зібралось вище 100 осіб, головно молодь обох полів, а також кільканацять старших; не знати чому бракувало старших жінок, але серед присутніх дівчат зорганізовано жіночу секцію. Істнує невеличке напруження й антаґонізм серед молоді і старших. Членів має читальня понад 100, одначе не всі заплатили членські вкладки. Видія, головнож голова Дмитро Михайлишин, незвичайно обовязкові. Читальня купила за мало книжок у 1934 р. Делегатом філії був її урядовець м-р Ценко Микола, який виголосив реферат. Дня 22. XII. м. р. відбулися заг. збори **в Тухлі.** — Делегат др. Малиняк і **в Сможу** — делегат урядовець філії. На зборах багато присутніх членів, головно молодь, а також жінки. Стверджено, що читальні в освітній роботі поступили в останнім році значно вперед. Навіть у Тухлі, в історичній місцевости Захара Беркута, де начальником громади 6 літ був з волі села й радних Мошко Ліпшіц, Просвіта також гарно розвивається. Дня 23. XII. м. р. відбулися заг. збори **в Тухольці** — делегат урядовець філії, **в Головецьку** — др. Ст. Булак, у **Либохорі** — Щуревич Антін і **в Тишівниці** — м-р Володимир Кошів. На всіх зборах багато членів, головно в Головецьку. — В Тишівниці основано жіночу секцію, в Либохорі по півпорічнім майже відпочинку читальня після побудовання з кооперативою спільного дому розпочинає живу діяльність. Дуже гарну діяльність проявляє читальня в Тухольці під проводом о. Ярослава Хавалки, яка приступає в цьому році до будови власного дому. На жаль, на загальні збори читалень не виїхала ні одна жінка, хоч цього домагаються жінки по селах. Дня 30. грудня м. р. відбулося в **Синевідську Вижнім** величаве посвячення нової кооперативної домівки відділу мануфактури у новозбудованій домівці. До численно зібраних громадян села у церкві виголосив прегарну проповідь о. радн. Юліян Левинський, представивши давні торговельні традиції Синевідська Вижного знаних бойків по всіх містах б. Австрії, Угорщини, Румунії а навіть Італії. Мають вони незвичайний талант до торговлі, одначе, на жаль, не вміють шанувати запрацьованого гроша і тому світ опанували, а не опанували своєї широкої натури. Через те майже ніхто з них не вибився в люди і не опанували вони торговлі навіть у власному селі. Одначе ра[...]існе вище в останніх часах: здоровий розум і свідомість беруть верх, солідарність творить з них н[...]

зловну громаду і тому буйно розбудовують свої кооперативи. По богослуженні всі присутні перейшли до домівки, гарно прибраної і заповненої суконними матеріялами, де о. парох доконав посвячення в присутности сотрудника о. д-ра Бабяка. Відтак до присутніх у числі около 1·500 людей виголосив привіт від Філії „Просвіти" у Сколім урядовець Філії м-р Ценко Микола, підчеркуючи свідомість та зорганізованість громади Синевідська Вижн., яке є прикладом для цілого повіту. Того самого дня відбулися там заг. збори Союзу Українок у присутности делегатки Гол. Виділу п. Білякової в приявности великої скількости жінок, а навіть мущин, які також цікавилися нарадами. Вечером відбувся заходом кружка „Р. Ш." і читальні величавий концерт і свято „Просвіти" в честь Ю. Федьковича в салі, виповненій по береги. Так працює Синевідсько Вижне, взір та осередок цілої Бойківщини.

Традиційна Маланка у Сколім. Заходом філії „Просвіти" і кружка „Р. Ш." у Сколім відбулася в салях Українського Захисту традиційна Маланка під такт музики під проводом п. Кащишия. Гостей незвичайно багато, гумор вимріяний, настрій і забава, як за добрих часів. З радістю треба підчеркнути, що вся забава, хоча був смачний (і дешевий) буфет під управою пань В. Калічакової і Ф. Івасиківної — відбулася, здається, вперше в історії філії „Просвіти" без алькоголю. Це треба завдячувати, крім доброї волі виділу філії „Просвіти", також пропаганді Т-ва „Відродження", яке під проводом о. дек. М. Мосори розвиває в міру сил живу акцію. Правда, були деякі гості, яким, на жаль, не в смак була забава без традиційного алькоголю (принайменше пива) і нарікали, що це не забава і нема гумору; зате більшість гостей була вдоволена і всі прекрасно й незвичайно тактовно та спокійно провели ту ніч. Крім танців входили в програму Маланки колядки і щедрівки, відспівані з молодечим темпераментом молодим сокільським хором, а також прощання старого і привітання нового року, яке виголосив д-р Степан Булак, голова філії „Просвіти".

Дитячий вертеп з перешкодами. Підчас Різдвяних Свят малі діти-дорісті у Вижлові приготовили вертеп і під проводом Юрка Костева пішли з ним у село, щоб заробити трохи грошей на закупно дитячих книжок та передплату дитячих часописів. Одначе теперішній солтис, колись виділовий читальні і, здавалося, свідома та ідейна людина — розігнав вертеп з колядою, хоча навіть постерунковий з Климця позволив дітям ходити. Чи такі люди мають бути для наших сіл провідниками і можуть працювати для добра громади чи свого народу?

Село Рожанка Вижна в останнім часі незвичайно поступило вперед. Воно відновило читальню, в якій закипіла освітня робота, заложило при читальні жіночу секцію, а навіть оснувало, не зважаючи на різні перешкоди, споживчу кооперативу. Одначе на перешкоді буйнішому розвиткові села стоїть брак відповідного пароха, тому що 80-літній о. Галькевич з причини старости і слабости не може виконувати своїх обовязків і церква вже довший час стоїть замкнена, а люди ходять без пастиря і відвикають від церкви та від зорганізованого життя взагалі. Люди доброї волі роблять ріжні заходи через тухлянського декана і зверталися також письменно й телеграфічно до Ординаріяту і митрополита Шептицького, щоб надали до їх села сотрудника в ціли заспокоєння релігійних потреб, бож навіть Великодні і Різдвяні свята відбули без священика. Одначе всі їх старання не увінчались досі найменшим успіхом. Чому воно так?

СТРИП.

В справі концерту хору ревелерсів „Еріяна". Високоповажаний Пане Редакторе! В „Ділі" з 30. 1. ц. р. поміщено допис зі Стрия, в якому непідписаний автор намагається кинути на мою родину пятно громадянської безхарактерности. Прошу ввічливо помістити оце виясненння у вашому цінному часописі: На тиждень або більше перед виступом хору ревелерсів „Еріяна" в Стрию появилися оголошення з повідомленням про співучасть у тому концерті звісної української артистки танку Вп. Галі Голубовської. Два дні перед виступом п. Г. Голубовська з причини недуги просила мою доньку, як товаришку цього звання, заступити її в мистецькім турне і на її припоручення хор „Еріяна" заанґажував мою доньку на низку виступів за умовленим гонораром. Ім'я п. Галі Голубовської притягнуло на концерт поважну скількість звішої публики, а один з наших чолових громадян вийшов на дворець назустріч п. Г. Голубовській, щоб запросити й угостити її у свому домі. Дивним видається цей факт, що одній особі віддають почести задля її повни і виступу в дальшому місці і серед даних обставин, — натомість моїй доньці з цього самого приводу роблять нічим неузасаднені тяжкі заміти, а мені і моїй дружині закидають громадянську безхарактерність. У ніякій нашій пресі не появився досі закид тим мистцям і людям, що не маючи змоги працювати на нашій сцені і по наших установах, мусять заробкувати по чужих, — а навпаки: появлялися часто статті, в яких автори боліли над тим, що наші нераз найкращі мистці мусять шукати заробітку по чужих сценах. Нерівною міркою підійшов невідомий автор до моєї особи, видно, що диктувала йому це особиста антипатія до мене. Одначе про це, де і як буде заробкувати моя донька, не будуть рішати ніякі анонімові дописувачі. — З глибокою пошаною **Інж. Михайло Кравців.**

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

ДЗВОНИ, літературно-науковий журнал. Львів, січень 1935. Ч. 1. Р. V. Зміст: У. Кравченко: Панагія Свята. — В. Пачовський: Бій під Перемишлем. — Р. Дурбак: В альбом. — М. Середа: Пригода, що не перша і не остання. — Н. Королева: Горлична. Д. Сенатський: До методольогії історії літератури М. Грушевського. — Х.: Лицар чести (про Ф. Шатобріяна; докінчення). — М. Омельченко: Ян Шнобо (сучасний чеський поет). — Атос: Українська література 19. і 20. вв. в Укр. Заг. Енц. — М. Демкович-Добрянський: З приводу української книжки про Гітлера. — о. д-р Г. Костельник: Справжнє джерело атеїзму. — Рецензії. — З преси і журналів. — Нові книжки.

СОКІЛЬСЬКІ ВІСТИ, орган українського сокільства. Львів, лютень 1935. Ч. 2. Р. VIII.

BULLETIN MENSUEL de Renseignements Economiques et Sociaux Index 1934. Rome, 1934.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 7. II. год. 7·30 веч. „Міщанин шляхтичем".

Пятниця, 8. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику".

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 7. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику".

Пятниця, 8. II. год. 7·30 веч. „Нічні діти".

Кіна.

АДРІЯ: „Людина-машина" та додатки.
АПОЛЬО: „Дочка генерала Панкратова".
АТЛЯНТИК: „Її ночі".
ВАНДА: „Кінг-Конг".
ГРАЖИНА: „Танцююча Венус" та „Брат диявола".
КАСІНО: „Молодий ліс" (на осн. В. Герна).
КОЛІСЕЙ: „Поручник Кіже" („Цар шаліє"), ревія „Один в одного".
КОПЕРНИК: „Петрусь" із Фр. Ґаль і „Фліп і Флеп у країні забави".
МАРУСЕНЬКА: „Петрусь" із Фр. Ґаль і „Фліп і Флеп у країні забави".
МІРАЖ: Рамон Новарро, Джанета Мекдональд і Секрет жінки.
МУЗА: „Віва Вілла!"
ПАЛЯС: „Циганські мельодії".
ПАН: „Маскарад".
ПАСАЖ: „Демон золота", „Ідеаль шпикара".
РАЙ: „Радісна година", М кі-Мавс.
СВІТ: „Нуждарі" і „Париж в огні" (дві серії разом).
СОНЦЕ: „Мата Гарі" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Їх високість цілує" та ревія.
УТІХА: „Погоня за тінею" і ревія.
ХИМЕРА: „42-га вулиця".

Закордонне радіо.

Четвер, 7. лютого 1935.

Відень (506,8) 17·55 Арії та пісні, 19·25 „Богема" оп. Пучіні, 22·15 Пісні ріжних народів, 23·15 Віденська музика, **Кошиці** (259,1) 17·20 Пісоньки для дітей, 18·00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 11·05 Сальон музика, 15·55 Військ. орх., **Прага II.** (249,2) 14·30 Два форт., **Париж** (1648) 21·45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 13·15 Пісні, **Берлін** (356,7) 10·15 Нар. пісоньки, 19·30 форт., орхестра, **Франкфурт** (251) 20·10 Нім. пісні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 Сучасна музика, 20·45 „Король Лір" трагедія Шекспіра, **Кельн** (455,9) 17·50 Петерсенові твори (сп., форт.), **Мінхен** (405,4) 20·10 „Геновефа" оп. Шумана, **Будапешт** (550,5) 12·05, 18·40 Легка музика, 22·30 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 17·00 Вок. концерт, **Рим** (420,8) 20·45 Концерт.

Пятниця, 8. лютого 1935.

Відень (506,8) 15·40 Концерт, 17·00 Ремесло для дітей, 17·25 Твори А. Берга, **Брно** (325,4) 17·00 Чеська сучасна музика, **Кошиці** (259,1) 19·30 Легка музика, **Прага** (269,5) 19·55 Джез, **Париж** (1648) 13·30 Популярна музика, 21·00 „Сверщок за запічком" песа на осн. Дікенса з муз. Масенета, **Білгород** (437,3) 13·15 Пісні, **Берлін** (356,7) 16·00 Давні танки та пісні, 18·30 Пісні Й. Штравса, 19·15 Балет. муз. з оп. „Лєнціі" Вагнера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 19·00 Весілля в птахів, 21·00 Шубертові твори, **Ляйпціг** (382,2) 17·20 Форт. рециталь, **Мінхен** (405,4) 16·00 Концерт, 17·30 Солісти, **Будапешт** (550,5) 13·50 Скрипка, 19·30 Опера, **Міляно** (368,6) 11·300 Легка музика, 21·00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 20·45 Концерт.

Львівське радіо.

Четвер, 7. лютого 1935.

6·45 Ранішня авд. 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 На Поділлі росте жито без вукісю (для дітей) 12·30, 13·10 Муз. спів, 13·00 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Орхестра, вес. пісоньки, рефрени 15·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уяви: Алеж це не на серіо" Пірандела, 17·50 Листи та програми, 18·00 Сільва рерум, театр. репертуар, 18·03 Фредро та маціння, 18·15 Концерт: Танки ріжних народів, 18·45 Що читати, 19·00 Вок. музика з гр. пл., 19·20 Гутірка, 19·30 І. Лосина на кліваі, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Балетова музика клясиків. 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт, 21·45 Форми сусп. життя, 22·15 Італ. пісні у вик. Д. Габая (тенор), 22·30, 23·05 Танк. музика з гр. пл., 22·45 Гутірка з Кар. Шимановським.

Пятниця, 8. лютого 1935.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·40 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки 12·05 Огляд преси, 12·10 Тріо, 12·45 Ми й наші діти, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Мандолінисти, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Сальон. музика, 16·45 Авд. для хорих, концерт орх., 17·15 Гітарове тріо 17·30 Педагогічні вістки, 18·00 Сільва рерум, театр. репертуар, 18·05 Два дні в Познані, 18·15 Солісти — форт., віольончеля, 18·45 Про нац. меншини в Великопольщі, 19·00 Пісні Ігн. Лідіена до слів Гувіна (Геверт сопран), 19·20 Гутірка, 19·30 Арії та пісні Й. Шмідт) з гр. пл., 19·50, 19·54, 19·57 Спорт. вістки, 20·00 Куток краєзн. т-ва, 20·05 Обговорення симф. концерту, 20·15 Симф. концерт із Варшави; веч. денник, Як працюємо, 22·30 Рецитації поезій 23·05 Танк. орхестра.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·31·50 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·02, Париж 34·93·50, Берлін 212·80, Цюріх 171·44, Голяндія 358·20, Прага 22·12, Італія 45·05, Ню-Йорк кабель 5·32 3/4, Ню-Йорк чеки 5·32 1/2.

Золото: Доляри 8·92—8·91, Франки фр. 34·60—34·50, Дукати 21·50—21·00, Корони 36·50—36·40, Рублі 46·50—46·40.

Срібло: Корони австр.: 0·38 — 0.37, Фльорени: 0·96 — 0·95, Рублі: 1·56 — 1·52.

ЗБІЖЕ.

Ціни паритас	Підволочиська від	до	льоко Львів від	до
Ріпак літній	34·00	35·00		

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 6. лютого ц. р. з приводу знижкової тенденції цін на масло не ставить. Кооператизам платив за:

		льоко Львів.
1 л.	молока	0·15 зол.
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	4·60—4·80 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло знижкова, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 6 лютого ц. р. платить своїм достанцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	І. кл.	за 1 кг.	0·95 зол.
Старі	„	„	0·75 „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·90 „
Індики	„	„	0·90 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·20 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Коломия 17. II. 1935. — 40-літній ювилей „Коломийського Бояна" при співучасти „Станиславівського Бояна", муж. хору „Думка" у Станиславові, симфонічної орхестри Муз. Інст. ім. Лисенка в Коломиї. По концерті комерс і вечерниці. Зголошення на комерс до 15. II. у Вп. В. Левицького. Маслосоюз Коломия. Хто через помилку не дістав би запрошення на вечерниці, просимо зголошуватись у Вп. В. Левицького.